

Dvor: kozolci padajo

7

Več kot stoletje so se na polju pod vasjo bhotili dvorski kozolci. Več kot stoletje se je v njih sušilo seno, klasje ter drugi pridelki z bližnjih rodovitnih njiv. Pod dodatnimi strehami, ki jim tukajšnji domačini pravijo »plajš«, so bili shranjeni vozovi ter kmečko orodje, okrog njih so se igrali otroci, kogar pa je po poti domov ali na polju zatekla nevihta, je pod njihovim okriljem našel varno zavetje.

Da, tako je bilo vrsto let. Letos pa je tok razvoja — kakor nekateri pravijo širjenju gramoznice od Guncelj proti Stanežičam — posegel tudi v vasico Dvor. Kozolci na naši fotografiji so letošnjo jesen vzeli slovo.

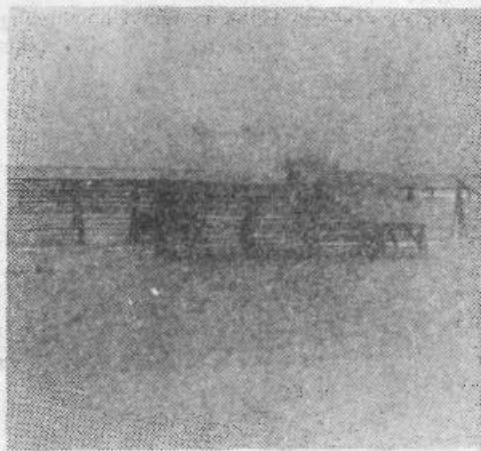
Kozolci padajo — kdaj bomo mi? bi se lahko vpraševali dvorski kmetje, kajti skupaj s kozolci so izgubili tudi vse njive okoli njih, tako da je njihovo nadaljnje kmetovanje zares ogroženo. Ostané jim tolažba, da so v zameno za podrte kozolce dobili nove, z betonskimi stebri, ki so si jih postavili bližje vasi. Prav tako si nekaj obetajo tudi od njiv, ki nastajajo na navoženih zemlji na območjih, kjer je gramoz že izčrpan. A vse to je le skromna zamenjava za izgubljeno.

Ob krčenju rodovitne zemlje, ki smo mu priča dan za dnem, včasih preradi pozabljamo,

da s tem izgubljam tudi elemente stare kmečke arhitekture, med katerimi so ravno kozolci naša slovenska posebnost. Nekdaj bogata, danes pa že močno izropana zakladnica materialne kulture je s takimi posegi vsak dan bolj skromna.

Andrej Mrak

Koliko na prebivalca naše občine?

Spor med knjigo in Slovenci

(jm) Informacijski boom iz Gutenbergove galaksije, razcvet masovnih medijev — knjiga bije — odločilni boj. Najbrž ni naroda na svetu, ki bi, v sorazmerju s svojo številčnostjo, tako zelo poudarjal pomen knjige, hvalil njeno moč in plemenitost. Za grb bi imeli najraje odprto knjigo.

V glavnem kar nekako rinemo skozi življenje in zgodovino, zmeraj bolj čvrsti smo, bi lahko rekli sami sebi, vsak dan z bolj trdno zavestjo o sebi kot posamezniki, narod, družba. Neradi slišimo, če nam kdo očita o naši kulturni mlačnosti, kajti kultura je že od nekdanj neločljiv del nas in mi njena spremljajoča senca človekova. V svet občevanja in razumevanja so prinesle tehnološke iznajdbe mnoge novosti — videoteksti, audio-elektronika in računalniška tehnika, a knjižni tekst ostaja ujet na straneh in med knjižnimi platnicami. Knjiga, ki je mnogo več kot informacijski vir — govorimo o leposlovju, poeziji, esejistiki, prozi, dramatikii — vzbudi močno čustveno reakcijo. Knjiga in človek imata čustvenorazumski odnos, ki lahko traja ure ali pa dneve, mesece, pa tudi vse življenje.

V Knjižnici Šiška so leta 1982 imeli knjižno zalogo 61.484 enot v knjižnicah, prebivalcev je bilo 84.996, pristali so pri 0,73 knjige — torej niti ene knjige na prebivalca. Slovenski standard, ki zahteva dve knjigi na prebivalca, dosega Ljubljana z 1,75 knjige.

Preveč že jemljemo to življenje s plati ekonomije, računanja. Knjigo (in kulturo sploh) je treba spet ponuditi kot atraktivno možnost v življenju, ne smemo je vsiljevati kot dolžnost, kot fasado ohranjanja neke tradicije. Začeti je treba tam, kjer je začetek najbolj normalen, pri mladem človeku. Vemo, kako katastrofalno je stanje knjižnic pri nas, pa vendar skoraj ne slišimo predlogov, da bi postavili na noge že sprejeti slovenski koncept iz leta 1973, za Ljubljano sprejeti dokument o dolgoročnem razvoju mreže splošnoizobraževalnega knjižničarstva. Ne knjižnica kot prisila, ampak kot možnost. Take možnosti pa danes ni. Zato se ne smemo čuditi, če komaj vsak deseti ali celo petnajsti Jugoslovan prebere eno domačo knjigo na leto. Slovenci, kot ugotavlja statistika, še manj!

Spor med knjigo in Slovenci je torej očiten, čeprav gre za tih spor. Posamezniki si še vedno najdejo trenutke zasebne zbranosti, ki jih lahko srečno nadzidajo prav s tem, da vzamejo v roko knjigo in tiho družujejo z njo.

Tri dneva nika
malega
ščekat-ja

Ponedeljek

Prazniki so za nami. Jaz sem praznike uspešno preživel. Kar se mene tiče, bi imel lahko praznik vsak dan, pa me ne bi nič motilo. Nekateri pa praznikov ne marajo. Recimo — naša mama.

Naša mama je rekla, da so prazniki ena velika navlaka, ki nam samo škoduje. Če ni praznikov, vse še nekako teče, prazniki pa vse na glavo obrnejo.

Začelo se je s plačo. Ker so prazniki tako nesrečno razmetani po koledarju, so pri mami v službi plače delili že 25. novembra. Človek, to je celih pet dni pred prvim! Veste, kaj to pomeni? To pomeni, da je december za celih pet dni daljši. Kajti ker so prazniki, je družina doma. In kadar si doma, nimaš kaj početi. Lahko ješ in piješ, ješ in piješ — ali pa obratno. To pa stane. Naša mama je pred prazniki nakupila toliko reči, da je komaj nosila — pa smo vse pojedli. Kdo nam bo zdaj subvencioniral tistih pet dni v decembru, bodo zdaj zmanjkali? Ob upoštevanju, da ima tudi december nekaj praznikov (kakor za koga sicer, vendar upoštevajte povprečje) ... Mama pravi, da prazniki nikakor niso stabilizacijsko utemeljeni in da bi jih kazalo zmanjšati ali pa celo ukiniti.

Druga plat praznikov je delo. V novembru smo delali povprečno po tri dni manj (nekateri pet dni, nekateri devet dni — kakor se je pač kdo znašel). Če upoštevamo, da marsikje že v petek dopoldne nihče ni delal, ker se je bilo pač treba pripravljati na vesele praznike in da je bilo ljudstvo v četrtek od praznikov čisto izmučeno in razvajeno, je slika še popolnejša. Torej: delali smo od tri do pet dni manj, zapravili pa najmanj za pet dni več. Je to, lepo prosim, stabilizacija? Se na tak način spominja rojstnega dne republike? Mama pravi, da nas je lahko sram.

Ne vem, kako je z vami, mene je res sram. Ampak ne zato, ker tako pravi naša mama, ampak zaradi cveka. V lepih prazničnih počitnicah sem se tako spočil, da sem čisto pozabil na nalogo, ki naj bi jo po praznikih prinesli na vpogled. Jaz mislim, da to ni pošteno. Če so prazniki, vsi počivajo. Celotni stroji, čeprav je kriza. A mi, ubogi otroci, naj pa med tem, ko nihče ne dela, pišemo naloge?

Ata danes nisem nič omenjal. Nič ne govori. Pet dni je moral čepeti doma in piti čaj. Pravi, da ima človek od čaja veliko hujšega mačka kot od gostilniških izdelkov. Mislim, da tudi njemu ni dosti do praznikov...

Ščekat-ja